

Streszczenie

Niniejsza rozprawa doktorska została poświęcona kategorii leksykalnej przymiotnika w angielskim pisanym dyskursie akademickim. Praca jest oparta na korpusie i w ramach niej badane są przymiotniki w artykułach naukowych oraz ich konstrukcje leksykalno-gramatyczne.

Praca została podzielona na część teoretyczną i praktyczną. Jej początek stanowi Wprowadzenie, natomiast koniec - Wnioski, Bibliografia i Streszczenie w języku angielskim i polskim.

We Wprowadzeniu autorka ukazuje, że dyskurs akademicki jest powiązany z dyscyplinami środowiska akademickiego posiadającymi własne normy, nomenklaturę i tradycję, które zasługują na poszanowanie w pisaniu tekstów naukowych.

Pierwszy rozdział wyjaśnia pojęcie dyskursu akademickiego i terminy z nim związane. Rozdział ten opisuje artykuł naukowy i jego segmenty, jak również streszczenie artykułu naukowego. Rozdział drugi przedstawia zarys badań nad makrostrukturą i strategiami retorycznymi prac naukowych. W rozdziale skupiono się również na kategoriach leksykalnych badanych w ramach danego gatunku. Rozdział trzeci poświęcony jest przymiotnikowi. Rozdział rozpoczyna się prezentacją kategorii części mowy. W drugiej części rozdziału omówione są klasyfikacje semantyczne przymiotników. Rozdział czwarty wprowadza Korpus języka angielskiego (the English Language Corpus, the ELC) i przedstawia metodologię badań. Rozdział piąty przedstawia szczegółowe badania najczęściej występujących przymiotników wraz z ich strukturami leksyko-gramatycznymi w całym korpusie oraz w siedmiu podkorpusach.

W celu osiągnięcia założeń badawczych rozprawy, autorka postawiła następujące pytania:

- Jakie przymiotniki występują najczęściej w ELC?
- Jakie przymiotniki występują najczęściej w każdej z siedmiu dyscyplin?
- Jaka jest dystrybucja najczęstszych przymiotników na przestrzeni tychże siedmiu dyscyplin?
- Jakie przymiotniki występują w różnych dyscyplinach, a jakie są charakterystyczne dla danej dyscypliny?
- Czy wyrażenia klasyfikujące przeważają nad wyrażeniami opisującymi w korpusie?
- W jakich strukturach leksyko-gramatycznych najczęściej występują przymiotniki?

- Jakie struktury leksyko-gramatyczne są najczęściej stosowane? Czy struktury te występują na przestrzeni różnych dyscyplin?
- Czy przymiotniki atrybutywne są stosowane częściej niż przymiotniki predykatywne w ELC?
- W jakich ciągach leksykalnych najczęściej występują przymiotniki?

Pierwsze i drugie pytanie badawcze służyły jako punkt wyjścia do dalszych badań nad przymiotnikami.

Odpowiedź na trzecie pytanie umożliwiła przedstawienie dystrybucji przymiotników w siedmiu podkorpusach. Największy odsetek liczby przymiotników w całkowitej liczbie słów wystąpił w *EKOLOGII* oraz *POLITOLOGII* (0,9%), natomiast najniższy odsetek zaobserwowano w *MATEMATYCE* (0,4%). Dystrybucja przymiotników na przestrzeni siedmiu dyscyplin nie jest równomierna.

Odpowiedź na czwarte pytanie wskazuje, że z 35 najczęstszych przymiotników 63% stanowi przymiotniki powszechne oraz 37% przymiotników charakterystycznych dla danej dyscypliny. Ustalenia potwierdzają obserwacje Bibera i Graya (2016) oraz Lei i Liu (2016), według których w pracach akademickich znaleźć można przymiotniki występujące bez względu na dyscyplinę naukową, oraz w których pojawiają się przymiotniki charakterystyczne dla danej dyscypliny.

Piąte pytanie badawcze skupia się na klasyfikacji semantycznej przymiotników przedstawionej przez Bibera i innych (2002). Najczęstsze przymiotniki zostały dodatkowo podzielone na wyrażenia opisujące i wyrażenia klasyfikujące. W ELC tylko cztery przymiotniki należą do grupy wyrażen opisujących. Grupa wyrażen klasyfikujących zawiera dziewięć przymiotników relacyjnych, których funkcją jest zawężanie znaczenia rzeczownika, oraz jedenaście przymiotników tematycznych, które określają typ rzeczownika. Ustalenia są zgodne z badaniem Bibera i innych (2002), według którego wyrażenia klasyfikujące przeważają nad wyrażeniami opisującymi w pracach akademickich.

Pytania szóste i siódme skupione są na strukturach leksyko-gramatycznych, w których występują najczęstsze przymiotniki. Najczęściej występującymi strukturami leksyko-gramatycznymi w ELC są *przymiotnik + rzeczownik* oraz *i/lub*. Każdy z dziesięciu najczęstszych przymiotników w ELC wchodzi w skład tych struktur. Osiem z dziesięciu przymiotników można znaleźć w strukturze *przysłówek + przymiotnik*. Wszystkie 35 najczęstszych przymiotników w siedmiu podkorpusach występuje w konstrukcji *przymiotnik + rzeczownik*. W dalszej kolejności znajdziemy *i/lub* (31 z 35 przymiotników) oraz *przysłówek +*

przymiotnik (19 z 35 przymiotników). Najczęstsze przymiotniki można znaleźć w tych samych strukturach leksyko-gramatycznych i nie tworzą one żadnych struktur, które są charakterystyczne dla konkretnej dyscypliny.

Ósme pytanie dotyczy przymiotników atrybutywnych i predykatywnych w całym ELC i w siedmiu podkorpusach. Każdy z najczęstszych przymiotników w korpusie o wiele częściej występuje w formie atrybutywnej niż w predykatywnej. Struktura predykatywna stanowi do 35% wszystkich form zawierających konkretny przymiotnik w ELC.

Dziewiąte pytanie badawcze dotyczy najczęstszych typów strukturalnych ciągów leksykalnych składających się z 4 i 5 wyrazów, które zawierają najczęstsze przymiotniki. *Wyrażenie przyimkowe* (typ 3D według klasyfikacji Bibera i innych z 2002 roku) jest najczęstszym typem ciągów składających się z 4 wyrazów w całym ELC. *Orzeczenie z czasownikiem w stronie czynnej* (typ 1D) jest najczęstszym typem ciągów leksykalnych składających się z 5 wyrazów. W odniesieniu do ciągów leksykalnych na przestrzeni wszystkich siedmiu podkorpusów, najczęstszymi ciągami leksykalnymi składającymi się z 4 słów są *inne wyrażenia rzeczownikowe* (typ 3C) i *wyrażenie przyimkowe* (typ 3D), ponieważ występowały one w aż sześciu dyscyplinach. Wśród ciągów leksykalnych składających się z 5 słów, *wyrażenie przyimkowe* (typ 3D) jest najczęściej używane, ponieważ występowało w sześciu podkorpusach.

Niniejsza rozprawa może stanowić punkt odniesienia dla dalszych badań nad przymiotnikami w artykułach naukowych i innych gatunkach. Praca może również stanowić źródło przy przygotowaniach materiałów dydaktycznych oraz może okazać się pomocna w nauce akademickiego języka angielskiego.